

Brüssel, 17. märts 2020
REV2 – asendab 27. veebruari
2018. aasta kuupäevaga teate
(REV1)

TEADE SIDUSRÜHMADELE

ÜHENDKUNINGRIIGI VÄLJAASTUMINE ELIST NING ELI ÕIGUSNORMID TARBIJAKAITSE JA REISIJATE ÕIGUSTE VALDKONNAS

Alates 1. veebruarist 2020 on Ühendkuningriik Euroopa Liidust välja astunud ja temast on saanud kolmas riik¹. Väljaastumislepinguga² on ette nähtud üleminekuperiood, mis lõpeb 31. detsembril 2020³. Kuni selle kuupäevani kohaldatakse ELi õigust täies ulatuses Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis⁴.

Üleminekuperioodi jooksul peavad EL ja Ühendkuningriik läbirääkimisi uue partnerluslepingu üle, millega nähakse eeskätt ette vabakaubanduspiirkond. Ei ole aga kindel, kas uus partnerlusleping sõlmitakse ja jõustub üleminekuperioodi lõpus. Igal juhul hakkavad uuel lepingul põhineva suhte korral turulepääsu tingimused olema väga erinevad sellest, kuidas Ühendkuningriik osaleb siseturul,⁵ ELi tolliliidus ning käibemaksu- ja aktsiisivaldkonnas.

Seetõttu tuletatakse kõigile huvitatud isikutele ja eeskätt ettevõtjatele meelde, milline on õiguslik olukord pärast üleminekuperioodi lõppu.

¹ Kolmas riik on riik, mis ei ole ELi liige.

² Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping, ELT L 29, 31.1.2020, lk 7 (edaspidi „väljaastumisleping“).

³ Üleminekuperioodi võib pikendada ühe korra enne 1. juulit 2020 ühe kuni kahe aasta võrra (väljaastumislepingu artikli 132 lõige 1). Ühendkuningriigi valitsus on siiani üleminekuperioodi pikendamise välistanud.

⁴ Võttes arvesse teatavaid väljaastumislepingu artiklis 127 sätestatud erandeid, mis ei ole käesoleva teate kontekstis asjakohased.

⁵ Eelkõige ei ole vabakaubanduslepinguga ette nähtud (kaupade ja teenuste valdkonnas) selliseid siseturu põhimõtteid nagu vastastikune tunnustamine, päritoluriigi põhimõte ja ühtlustamine. Samuti ei kõrvalda vabakaubandusleping tolliformaalsusi ega -kontrolle, sealhulgas neid, mis puudutavad kaupade päritolu ja nende valmistamiseks kasutatud sisendeid, ega impordi- ja ekspordikeeldusid ja -piiranguid.

1. TOOTED VÕI TEENUSED, MIDA ELI TARBIJAD OSTAVAD ÜHENDKUNINGRIIGIS ASUTATUD KAUPLEJATELT⁶⁷

Kui tarbija sõlmib lepingu teises riigis asuva ettevõtjaga, kes suunab oma äritegevuse mis tahes viisil tarbija elukohariiki, on leping liidu õiguse kohaselt tavaliselt reguleeritud selle riigi õigusega, kus on tarbija harilik viibimiskoht. Olemas on võimalus valida muu õigus, ent see valik ei saa tarbijat ilma jätta hariliku viibimiskoha õigusega ette nähtud kaitsest, millest ei saa selle õiguse alusel kokkuleppel kõrvale kalduda⁸. Selle alusel jätkavad liidu liikmesriikide kohtud⁹ tarbijakaitset käsitlevate liidu õigusnormide kohaldamist, ehkki kaupleja on Ühendkuningriigis. See hõlmab ennekõike järgmistes aktides sätestatud norme.

- ebaausate kaubandustavade direktiiv¹⁰;
- tarbijaõiguste direktiiv¹¹;
- ebaõiglaste lepingutingimuste direktiiv¹²;
- tarbekaupade müüki ja nendega seotud garantiisid käsitlev direktiiv¹³;
- hindade avaldamise direktiiv¹⁴;
- pakettreiside direktiiv¹⁵.

⁶ Käesolevas teatises ei käsitleta muid kolmandates riikides tehtavate piiriüleste ostudega seotud praktilisi küsimusi, nagu käibemaksu, tolli ja impordipiiranguid käsitlevad liidu eeskirjad.

⁷ Ühendkuningriigi EList väljaastumise mõju, samuti väljaastumislepingu asjaomaseid sätteid on täpsemalt kirjeldatud dokumendis „Teade sidusrühmadele – Ühendkuningriigi väljaastumine EList ning ELi õigusnormid tsiviilõiguse ja rahvusvahelise eraõiguse valdkonnas“.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määruse (EL) nr 593/2008 (lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma I“) artikli 6 lõiked 1 ja 2 (ELT L 177, 4.7.2008, lk 6). Erandite kohta sellest üldreegist vt määruse (EÜ) nr 593/2008 artikli 6 lõiked 3–4.

⁹ Ühendkuningriigi kohtute suhtes on väljaastumislepingu artikli 66 punktis a sätestatud, et enne üleminekuperioodi lõppu sõlmitud lepingute suhtes kohaldatakse Ühendkuningriigis jätkuvalt ELi kollisiooninorme lepingulistes võlasuhetes (määrus (EÜ) nr 593/2008).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebaausate kaubandustavade direktiiv) (ELT L 149, 11.6.2005, lk 22).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64).

¹² Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29).

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiiv 1999/44/EÜ tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta (EÜT L 171, 7.7.1999, lk 12).

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiiv 98/6/EÜ tarbijakaitse kohta tarbijatele pakutavate toodete hindade avaldamisel (EÜT L 80, 18.3.1998, lk 27).

Kui liidu tarbija otsustab esitada mõne liikmesriigi kohtule hagi Ühendkuningriigis asuva kaupleja vastu pärast üleminekuperioodi lõppu,¹⁶ ei mõjuta Ühendkuningriigi väljaastumine liidust asjaomase kohtu rahvusvahelise kohtualluvuse kindlaksmääramist selliste vaidluste puhul, mis tulenevad määruse (EL) nr 1215/2012¹⁷ artikli 17 lõike 1 punktidega a–c hõlmatud tarbijalepingutest, kui kaupleja on suunanud oma tegevuse tarbija elukohaliikmesriiki; sellistel juhtudel kohaldatakse ELi kohtualluvuse eeskirju, mis võimaldavad tarbijal esitada hagi kaupleja vastu ELi selles liikmesriigis, kus on tarbija elukoht, sõltumata sellest, kas kaupleja asukoht on liidus või kolmandas riigis¹⁸. Kuid pärast üleminekuperioodi lõppu algatatud kohtumenetluste puhul reguleeritakse liidu liikmesriigi kohtu otsuse tunnustamist ja täitmist Ühendkuningriigis (ja vastupidi) Ühendkuningriigi või asjaomase liikmesriigi õigusnormidega. Pärast üleminekuperioodi lõppu ei kohaldata Ühendkuningriigi suhtes enam ELi õigust, millega tagatakse juurdepääs vaidluste kohtuvälisele lahendamisele¹⁹ ja hõlbustatakse juurdepääsu vaidluste internetipõhisele lahendamisele²⁰, ning ELi internetipõhist vaidluste lahendamise platvormi ei saa enam kasutada Ühendkuningriigis asutatud kauplejate puhul.

Seoses avalike täitemeetmetega (näiteks selleks, et lõpetada kaubandustava) ei ole määrus (EÜ) nr 2017/2394²¹ pärast üleminekuperioodi lõppu enam kohaldatav Ühendkuningriigi suhtes. See tähendab, et pärast üleminekuperioodi lõppu ei ole Ühendkuningriigi ametiasutused enam liidu õiguse alusel kohustatud tegema piiriüleste nõuete puhul koostööd.

Lisaks sellele ei ole Ühendkuningriigi suhtes pärast üleminekuperioodi lõppu enam kohaldatav liidu õigusakt,²² millega antakse teatavatele pädevatele üksustele, kelle

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2302, mis käsitleb pakettreise ja seotud reisikorraldusteenuseid (ELT L 326, 11.12.2015, lk 1).

¹⁶ Kui kohtumenetlus algatatakse enne üleminekuperioodi lõppu, reguleeritakse otsuste kohtualluvust, tunnustamist ja täitmist määrusega 1215/2012 (väljaastumislepingu artikkel 67). See kehtib isegi juhul, kui kohtuotsus tuleb täita pärast seda kuupäeva.

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) 1215/2012 kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT L 351, 20.12.2012, lk 1).

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) 1215/2012 (kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) (ELT L 351, 20.12.2012, lk 1) artikli 18 lõige 1.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta direktiiv 2013/11/EL tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta (tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise direktiiv) (ELT L 165, 18.6.2013, lk 63).

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 524/2013 tarbijavaidluste internetipõhise lahendamise kohta (tarbijavaidluste internetipõhise lahendamise määrus) (ELT L 165, 18.6.2013, lk 1).

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2017. aasta määrus (EL) nr 2017/2394 tarbijakaitseseaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta (ELT L 345, 27.12.2017, lk 1).

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiivi 2009/22/EÜ (tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta) (ELT L 110, 1.5.2009, lk 30) artikkel 4.

liikmesriigid on määranud, õiguslik alus ettekirjutuste taotlemiseks teises liikmesriigis.

2. MAKSEJÕUETUSE KAITSE REISIJATELE (PAKETTREISID)

ELi õiguse kohaselt on ELis asutatud pakettreiside korraldajad kohustatud pakkuma tagatise maksete tagasimaksmiseks ja reisija kodumaale toimetamiseks juhul, kui korraldaja muutub maksejõuetuks²³. Korraldajad, kes ei ole asutatud ELis ja kes müüvad või pakuvad pakettreise ELi tarbijatele või suunavad sellised tegevused mis tahes viisil ELi, peavad samuti pakkuma sellist maksejõuetusvastast kaitset igas liikmesriigis, kus müük toimub²⁴. Ent kui kolmandas riigis asutatud korraldaja ei paku pakettreise ELi tarbijatele ja ei suuna oma müügitegevust ELi (passiivne müük), ei kohaldata ELi õigust, millega nähakse ette kohustus tagada maksejõuetusvastane kaitse.

See tähendab, et juhul kui Ühendkuningriigis asuv korraldaja ei paku pakettreise ELis ja ei suuna oma müügitegevust ELi, ei kehti ELi õigusega tagatud maksejõuetusevastane kaitse Ühendkuningriigis asutatud korraldajate sellise maksejõuetuse puhul, mis tekib pärast üleminekuperioodi lõppu.

ELi õigusakt, millega nähakse ette korraldaja asutamiskoha nõuete kohaselt tagatud maksejõuetusevastase kaitse vastastikune tunnustamine, ei kehti pärast üleminekuperioodi lõppu enam Ühendkuningriigi nõuete kohaselt tagatud maksejõuetusvastase kaitse kohta²⁵. See tähendab, et pärast üleminekuperioodi lõppu ei saa Ühendkuningriigis tagatud maksejõuetusvastast kaitset enam kasutada selleks, et täita direktiivi (EL) 2015/2302 artikli 17 kohaseid nõudeid pakettreiside korraldajate maksejõuetusvastasele kaitsele.

3. ELI REISIJATE ÕIGUSED

- **Lennureisijad:** Pärast üleminekuperioodi lõppu ei kohaldata ELi õigusakti lennureisijate õiguste kohta²⁶ enam neile reisijatele, kes lendavad Ühendkuningriigis asuvast lennujaamast ELi liikmesriigi territooriumil asuvasse lennujaama, välja arvatud juhul, kui asjaomast lendu teostav lennuettevõtja on liidu lennuettevõtja, st kui tal on ELi ühe liikmesriigi väljastatud lennutegevusluba. See tähendab, et ehkki Ühendkuningriik astub EList välja, kehtivad ELi õigusega tagatud lennureisijate õigused edasi neile reisijatele, kes lendavad Ühendkuningriigis asuvast lennujaamast ELi liikmesriigi territooriumil asuvasse lennujaama, lennates ühenduse lennuettevõtjaga. Ent ELi õigusega tagatud lennureisijate õigused ei kehti nendele lendudele, mis väljuvad alates väljaastumise kuupäevast Ühendkuningriigist ja suunduvad ELi, kui lennatakse muu kui ühenduse lennuettevõtjaga.

²³ Vt direktiivi (EL) 2015/2302 artikli 17 lõike 1 esimene lõik.

²⁴ Vt direktiivi (EL) 2015/2302 artikli 17 lõike 1 teine lõik.

²⁵ Direktiivi (EL) 2015/2302 artikli 18 lõige 1.

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta (ELT L 46, 17.2.2004, lk 1).

ELi õigusakt, millega on tagatud eriõigused puudega ja liikumispuudega isikutele lennureisi puhul,²⁷ ei kehti enam selliste reisijatele mõeldud kommertslennuteenuseid kasutavate puudega ja liikumispuudega isikute kohta, kes alates väljaastumise kuupäevast lendavad välja Ühendkuningriigis asuvast lennujaamast, seda läbivad või sinna saabuvad. Ent teatavad õigused, nagu lennuettevõtjate osutatav abi, jäävad kehtima selliste lennureisijate kohta, kes lendavad Ühendkuningriigi lennujaamast ELi lennujaama, kui lendu teostav lennuettevõtja on ühenduse lennuettevõtja²⁸.

- **Laevarreisijad:** ELi õigusakt laevareisijate õiguste kohta²⁹ jääb üleminekuperioodi kestel ja pärast selle lõppu kehtima selliste reisijate kohta, kelle pardalimineku sadam asub ELis³⁰ või Ühendkuningriigis, tingimusel et pardalt mahatuleku sadam on ELis ja et teenust osutab vedaja, kes on asutatud liikmesriigi territooriumil või pakub reisijateveeteenuseid liikmesriigi territooriumile või sealt välja („liidu vedaja“)³¹.
- **Bussireisijad:** ELi õigusakt bussireisijate õiguste kohta³² jääb alates väljaastumise kuupäevast ja pärast seda kehtima selliste reisijate kohta, kes kasutavad Ühendkuningriiki suunduvaid või sealt väljuvaid liinivedusid,³³ kui bussi sisenemise või bussist väljumise punkt asub ELis ja kui liiniveo sõiduplaanijärgne pikkus on 250 kilomeetrit või rohkem³⁴.
- **Rongireisijad:** ELi õigusakt rongireisijate õiguste kohta³⁵ jääb alates väljaastumise kuupäevast ja pärast seda kehtima raudtee reisijateveo teenuste suhtes liidu territooriumil,³⁶ tingimusel et raudteeveo-ettevõtjal on Euroopa

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2006 puudega ja liikumispuudega isikute õiguste kohta lennureisi puhul (ELT L 204, 26.7.2006, lk 1).

²⁸ Määruse (EÜ) nr 1107/2006 artikli 1 lõige 3.

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1177/2010, mis käsitleb meritsi ja siseveeteedel reisijate õigusi (ELT L 334, 17.12.2010, lk 1).

³⁰ Määruse (EL) nr 1177/2010 artikli 2 lõike 1 punkt a.

³¹ Määruse (EL) nr 1177/2010 artikli 2 lõike 1 punkt b ja artikli 3 punkt e. Ristlusreisijate suhtes kohaldatakse erieeskirju (vt määruse (EL) nr 1177/2010 artikli 2 lõike 1 punkt c).

³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 181/2011, mis käsitleb bussisõitjate õigusi (ELT L 55, 28.2.2011, lk 1).

³³ Juhuv vedusid kasutavate reisijate suhtes kohaldatakse erieeskirju (vt määruse (EL) nr 181/2011 artikli 2 lõige 3).

³⁴ Määruse (EL) nr 181/2011 artikli 2 lõige 1.

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1371/2007 rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (ELT L 315, 3.12.2007, lk 14).

³⁶ Määruse (EÜ) nr 1371/2007 artikli 2 lõige 1.

Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta direktiivi 2012/34/EL (millega luuakse ühtne Euroopa raudteepiirkond)³⁷ artikli 17 kohane tegevusluba.

Komisjoni tarbijakaitset (<https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/>) ja reisijate õigusi (https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/passenger-rights/index_et.htm) käsitlevatelt veebilehtedelt leiab üldist teavet. Vajaduse korral lisatakse nendele lehtedele täiendavat teavet.

Euroopa Komisjon
Õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat
Liikuvuse ja transpordi peadirektoraat

³⁷ ELT L 343, 14.12.2012, lk 32.